

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Analysis of the content of English language tex books for the first year of high school based on Fog's readability formula

Katayoon Hamidzadeh ^{*1}, *Abolfazl Chezani Sharahi* ², *Amir Hosseyn Ebrahimi* ³

¹ *Department of Educational Sciences, Farhangiyan University, Tehran, Iran*

² *BA student, Elementary Education, Farhangian University, Arak, Iran*

³ *BA student, Elementary Education, Farhangian University, Arak, Iran*

ABSTRACT

Background and Objectives: The current research was carried out with the aim of examining the English language books of the first secondary school based on Fog's readability formula in the academic year of 1402-1403. **Methods:** For this purpose, quantitative content analysis has been used. The statistical population of this research was English language textbooks of the first secondary level, and the entire population was investigated. The research tool also includes the list of content analysis based on the reading method of Fog, which was divided into three sections: the number of sentences, the number of words, and the number of polysyllabic words of each book. The unit of analysis was placed in texts and reading comprehension, words. **Findings:** The findings showed that the degree of difficulty of the texts and understanding in the third grade is 4.89, 7.09 for the 8th grade and 8.95 for the 9th grade respectively, which indicates that the 7th grade book has a lower level of difficulty than Desirable and the eighth and ninth grades have an ideal and moderate degree of difficulty for beginners. Also, the results show that the highest number of words is in the seventh grade with 39.36%, the ninth grade with 31.79%, and the eighth grade with 28.85%. There is a percentage. **Conclusion:** It can be concluded that one of the factors of students' weakness and inability to read and understand texts at higher levels is due to the excessive simplicity of the materials in the first secondary school.

Keywords:

Content analysis.
First secondary school.
English language
Fog readability formula

¹ Corresponding author
✉ k_hamidzadeh@sbu.ac.ir

ISSN (Online): 2980-7948

DOI: [10.48310/jcdr.2024.15884.1084](https://doi.org/10.48310/jcdr.2024.15884.1084)

Received: 2024-02-27 Reviewed: 2024-04-22 Accepted: 2024-09-02 pp: 11-25

Citation (APA): *Hamidzadeh, K & Chezani Sharahi A & Ebrahimi A. (2024). Analysis of the content of English language tex books for the first year of high school based on Fog's readability formula. The Journal of research in curriculum studies(JRCS), 3(2). 11-25.*

 <https://doi.org/10.48310/jcdr.2024.15884.1084>

تحلیل محتوای کتاب‌های زبان انگلیسی دوره اول متوسطه بر اساس فرمول خوانایی Fog

کتاب‌های حمیدی زاده^{۱*}، ابوالفضل چرانی شراهی^۲، امیرحسین ابراهیمی^۳

۱. گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۲. دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، اراک، ایران

۳. دانشجوی کارشناسی آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، اراک، ایران

چکیده

پیشینه و اهداف: پژوهش حاضر با هدف بررسی کتاب‌های زبان انگلیسی دوره متوسطه اول بر اساس فرمول خوانایی Fog در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ صورت گرفته است. **روش‌ها:** به همین منظور از تحلیل محتوای کمی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش کتب زبان انگلیسی سه پایه مقطع متوسطه اول بوده است که تمامی حجم جامعه مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار پژوهش هم شامل سیاهه تحلیل محتوا بر اساس روش خوانایی Fog است که در سه بخش تعداد جملات، تعداد لغات و تعداد لغات چندسیلابی هر کتاب قرار گرفت. واحد تحلیل در متون و درک مطلب، لغت قرار گرفت. **یافته‌ها:** میزان درجه دشواری متون و درک مطلب در سه پایه به ترتیب پایه هفتم ۴،۸۹، پایه هشتم ۷،۰۹ و پایه نهم ۸،۹۵ می‌باشد که این میزان حاکی از آن است که کتاب پایه هفتم دارای درجه دشواری پایین‌تر از حد مطلوب و پایه‌های هشتم و نهم دارای درجه دشواری ایده‌آل و متوسط برای زبان‌آموزان مبتدی هستند. همچنین نتایج بیانگر این است که بیشترین تعداد لغات به ترتیب در پایه‌های هفتم با ۳۹،۳۶ درصد، پایه نهم با ۳۱،۷۹ درصد و پایه هشتم با ۲۸،۸۵ درصد وجود دارد. **نتیجه‌گیری:** می‌توان نتیجه گرفت که یکی از عوامل ضعف و ناتوانی دانش‌آموزان در خواندن و فهمیدن متون در سطوح بالاتر به خاطر ساده‌بودن بیش از حد مطالب در متوسطه اول می‌باشد.

DOI:
10.48310/jcdr.2024.158
84.1084

واژه‌های کلیدی:

تحلیل محتوا

متوسطه اول

زبان انگلیسی

فرمول خوانایی Fog

۱. نویسنده مسئول

k_hamidizadeh@sbu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲-۱۲-۰۸ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳-۰۲-۰۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳-۰۵-۱۲ شماره صفحات: ۱۱-۲۵

COPYRIGHTS

©2021 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

مقدمه

بهبود وضعیت آموزش؛ موضوعی است که همواره مورد نظر بوده است. آن گونه که پیوسته سیاست‌گذاران دوره‌های آموزشی و معلمان را به خود مشغول کرده است (رضائی و سیری، ۱۳۹۹). نظام آموزشی کشور ما، یک نظام متمرکز و برنامه‌داری آن منحصر به کتاب‌درسی است که در کل کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. آموزش و پرورش یکی از اساسی‌ترین نهادهای جامعه است و به طور حتم عملکرد این نهاد در بخش‌های مختلف فرهنگی، سیاسی و اجتماعی تأثیرگذار است. امروزه تعداد قابل توجهی از نوجوانان تحت آموزش‌های رسمی نظام آموزش و پرورش هستند، از این رو توجه به عواملی که سبب بهبود عملکرد این نظام می‌شود، ضروری است. یکی از این عوامل، محتوای آموزشی و برنامه‌داری است (گلشن و عظیمی، ۱۴۰۰). برای تدریس و برنامه‌ریزی درسی بهتر، شناخت افکار و دیدگاه‌های دانش‌آموزان در مورد آنچه خواهان و یا ملزم به یادگیری آن هستند ضروری است. تحقیق در زمینه عقاید یادگیری زبان نشان داده که برخی از این عقاید تأثیرات مخربی بر یادگیری زبان دارند؛ اما از آنجا که دیدگاه‌های دانش‌آموزان همواره مخرب نیست، شناخت آنها در تدوین یک برنامه درسی مناسب، بی‌نقص و تدریس خوب برای مؤلفان، مربیان و معلمان کمک بزرگی است. زیرا برنامه‌داری به جای انتقال معانی از جهان پیرامون به ذهن فراگیرنده، بر بازتاب تجارب او متمرکز و مبتنی می‌شود بر تجارب شخصی وی از جهان و به فراگیرنده این فرصت را می‌دهد تا در مورد اندیشه‌هایش تأمل و یا آنها را منعکس کند. دانش نسبت به خود مهم‌ترین نوع دانش درسی است. یکی از ابعاد مهم برنامه درسی، یادگیری زبان است. یادگیری زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی، یک ضرورت محسوب می‌شود. آموزش این زبان در ایران، از اولین سال دوره اول متوسطه آغاز می‌شود. با وجود اینکه دانش‌آموزان ایرانی طی شش سال متوالی به یادگیری زبان انگلیسی می‌پردازند، تعداد کمی از آنها موفق می‌شوند در تکلم این زبان مهارت نسبی کسب کنند. عوامل متعددی مثل روش تدریس معلمان، محتوای کتاب، ساعات کم آموزش در برنامه هفتگی، سن شروع یادگیری زبان و بی‌توجهی به نگرش و علایق دانش‌آموزان و عامل مهمی که کمتر به آن پرداخته شده عدم تطبیق محتوا با دیدگاه دانش‌آموزان در بروز این مشکل نقش دارند (شفیعی و همکاران، ۱۳۹۶). کتاب‌های درسی در فرایند تدریس و یادگیری نقش مهمی بازی می‌کنند و آنها اولین واسطه‌ی انتقال دانش به یادگیرندگان هستند (کانینگورث، ۱۹۹۵). ارتباط بین کتاب‌های آموزشی و آموزش زبان انگلیسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و به همین جهت؛ بررسی این ارتباط و اهمیت آن قدمتی طولانی دارد و همین‌طور کیفیت آموزش و یادگیری همیشه مورد توجه همگان بوده است. به روز نگه‌داشتن منابع آموزشی، نیاز به ارزیابی و بازبینی مداوم از جنبه‌های گوناگون دارد. کتاب‌های آموزشی می‌توانند به عنوان یک وسیله تسهیلگر برای دانش‌آموزان و معلمان در جهت آموزش عمل کنند، همین‌طور به عنوان پشتیبان، دغدغه انتخاب مواد آموزشی را از بین می‌برند و در نهایت اینکه کتاب‌های آموزشی تصویر واضحی از آنچه را که قرار است در طول آموزش اتفاق بیفتد، ارائه می‌دهند (حجت‌پناه و دشتستانی، ۱۳۹۹). کتاب‌درسی در برنامه‌های آموزش زبان عنصری کلیدی حساب می‌شوند، چراکه علاوه بر آموزه‌های مدرس کتاب‌ها منبع اصلی ارتباط با زبان دوم هستند و در مواردی که مدرس بی‌تجربه است، کتاب‌های درسی می‌توانند نقش تعلیمی ایفا کنند و چگونگی برنامه‌ریزی و تدریس دروس را به آنها آموزش دهند. به کارگیری کتاب‌درسی در محیط آموزشی باید با انتخابی منطقی نیز همراه باشد (خضری و همکاران، ۱۳۹۸). زبان یکی از عناصر مهم است که بر فعالیت‌های بین‌المللی تأثیر می‌گذارد زبان انگلیسی به عنوان زبانی که بیشتر برای ارتباط بین‌المللی و بین فرهنگی استفاده می‌شود پدید آمده است (احمدی و همکاران، ۱۳۹۹). سال‌های اخیر یادگیری این زبان و توانایی برقراری ارتباط با سایر افراد به زبان انگلیسی یک الزام و نیاز به شمار می‌رود. بدیهی است که زبان و فرهنگ به گونه‌ای

جدایی‌ناپذیر به هم گره‌خورده‌اند و آموزش زبان بدون توجه به فرهنگ امکان‌پذیر نیست. (بالغی زاده و آقازاده، ۱۳۹۹) همچنین یادگیری فرهنگ زبان‌های دیگر فرایندی است که از آموزش زبان جدانشدنی است. (غیثیان و همکاران، ۱۳۹۵) و از آنجایی که زبان مهم‌ترین وسیله آشنایی با عادت‌ها و نگرش‌های یک ملت است پس در آموزش زبان انگلیسی ناگزیر میزانی از فرهنگ غربی نهفته است (فیلیپسون، ۱۹۹۲). براون (۲۰۰۱) اظهار می‌کند، معلم زبان فقط نباید به آموزش زبان مقصد مبادرت ورزد، بلکه باید ارزش‌های فرهنگی آن زبان را برای ترغیب بیشتر دانش‌آموزان به یادگیری آن زبان نیز آموزش دهد؛ بنابراین، محدود کردن محتوای کتب در حدود ایران و کاملاً ایرانیزه کردن کتب از رغبت زبان‌آموزان ایرانی به آموختن زبان انگلیسی می‌کاهد. یکی از اهداف و نیازهای مبرم نظام آموزشی به‌ویژه نظام‌های آموزشی متمرکز برنامه‌ریزی، تدوین، تغییر و روزآمد کردن کتاب‌های درسی است (شیروانی، ۱۳۹۲). زیرا متون کتاب‌های درسی همواره بخش عمده طرح درس اعضای نظام آموزشی را شکل داده‌اند و این اهمیت همچنان به قوت خود باقی است (حیاتی و همکاران، ۱۳۹۲) زیرا که در آموزش و پرورش هر مطلبی، علاوه بر معلم به کتاب‌های درسی نیاز است و در آموزش زبان انگلیسی نیز به کتاب‌های درسی محکمی برای تدریس نیاز داریم؛ بنابراین با انتخاب و تکلیف یک کتاب درسی مناسب می‌توان از هدر رفتن سرمایه‌های ملی و انسانی جلوگیری کرد. (نعمتی، ۱۴۰۰). علاوه بر این زبان‌آموزان مطالبی را بهتر به خاطر می‌سپارند که بر پایه موقعیت واقعی زندگی باشد. عدم ارتباط محتوای درس زبان با سایر دروس باعث شده تا قدرت تجزیه و تحلیل و حل مسئله در دانش‌آموزان مدارس عادی به واسطه اکتفا به محتوای کتاب، کاهش یابد و حتی جذابیت خود را از دست دهد (ناصری آذر، ۱۳۹۵). البته نقش معلمان زبان‌های خارجی در فرایند یادگیری هم بسیار مهم است (چروبیونکا و ماگفورد، ۲۰۲۰). کیفیت برنامه‌های درسی آموزش زبان انگلیسی در مدارس را می‌توان یکی از مهم‌ترین نیازهای ضروری در حوزه تعلیم و تربیت دانست. آموزش زبان انگلیسی از دیرباز مورد توجه متخصصین تعلیم و تربیت در ایران بوده است. با وجود آن که سالانه میلیاردها ریال هزینه صرف تعلیم و تربیت معلمان و مدرسان و تهیه و تألیف کتاب‌های درسی زبان انگلیسی در مدارس و دانشگاه‌ها می‌شود، نتایج حاصله آن‌چنان رضایت‌بخش نیست عدم هماهنگی بین نظریات مرتبط و اجرای آنها در کار آموزش زبان انگلیسی توسط دبیران به خاطر عوامل تأثیرگذار بیرونی می‌تواند ناشی از فاصله و عدم ارتباط بین دانشگاه و مدرسه و دولت‌مردان و سیاست‌گذاران باشد؛ آموزش زبان انگلیسی به‌عنوان یک زبان خارجی، به‌ویژه در مدارس دولتی، به مسائل متفاوت و چالش‌هایی برای معلمان زیادی اشاره دارد. بررسی شرایط کنونی جامعه ایران بیانگر آن است که با وجود روند روبه‌رشد گسترش آموزش زبان انگلیسی، شاهد تدوین برنامه‌ای جامع در خصوص چگونگی مواجهه با این روند نیستیم. همچنین آموزش زبان انگلیسی به‌عنوان یک زبان خارجی یک کار بحث‌برانگیز در کشور ایران است. مسلماً یکی از اهداف آموزشی و یکی از اساسی‌ترین چالش‌های فرا روی وزارت آموزش و پرورش در ایران، آموزش زبان انگلیسی به نحو شایسته است (احمدی و همکاران، ۱۴۰۱).

امروزه بیش‌تر کشورهای جهان با نگرانی‌هایی که داشتند بخش عظیمی از بودجه کشور را به توسعه آموزش اختصاص داده‌اند و ضرورت بازنگری و طراحی برنامه درسی مطلوب برای نظام آموزش و پرورش را تشخیص داده‌اند. (کاظم‌زاده و همکاران، ۱۴۰۰). سهم زبان انگلیسی در بین مکتوبات علمی، سهم قابل‌توجهی است و از این رو کشور ما این زبان را بعد از زبان فارسی به‌عنوان زبان علمی پذیرفته است (رضوانی و امیری، ۱۳۹۲). مهم‌ترین اهداف آموزش زبان انگلیسی ایجاد ارتباط با مردم سایر کشورها، کسب مهارت‌ها و دانش از فراسوی مرزها، انتقال دانش و فرهنگ خویش به سایر فرهنگ‌ها است (مقصودی، ۱۳۹۹). سیاست‌گذاری آموزش زبان خارجی در هر کشور از مهم‌ترین موضوعات کلان مرتبط با حوزه آموزش و زبان‌شناسی کاربردی محسوب می‌شود که از یک سو با توجه به نقش مهمی که دانستن زبان‌های خارجی در موفقیت فردی و اجتماعی فراگیران در سطح ملی و بین‌المللی ایفا می‌کند و از سوی دیگر

ضرورت حفظ و تقویت ارزش‌ها و باورهای مذهبی و ملی افراد در دهکده جهانی می‌تواند تأثیرات بلندمدت و عمیقی بر نسل‌های مختلف یک ملت داشته باشد. (احمدی و همکاران، ۱۳۹۹). چرا که توانایی برقراری ارتباط به زبان انگلیسی در سطح بین‌المللی یکی از مهم‌ترین مهارت‌های موردنیاز در آینده برای دانش‌آموزان و دانشجویان فعلی است. (باتلر و همکاران، ۲۰۱۴). علاوه بر این زبان انگلیسی در هر جای جهان به‌عنوان یک‌زبان رسمی، زبان دوم یا یک‌زبان خارجی، هم مطالعه و هم استفاده می‌شود (ایریمیا، ۲۰۱۶). از آنجایی که زبان انگلیسی در ایران معمولاً به‌عنوان زبان خارجی در محیط کلاسی و به کمک کتاب و مطالب آموزشی فراگرفته می‌شود، کتاب‌های آموزش زبان یکی از مهم‌ترین راه‌های ارائه فرهنگ زبان مقصد در نظر گرفته می‌شوند، بدیهی است که این کتاب‌ها علاوه بر تدریس یک‌زبان دیگر مجموعه‌هایی از عقاید و افکار ارزش‌ها و دیدگاه‌های گویش‌گران آن زبان را نیز به دانش‌آموزان منتقل می‌کنند. با عنایت به اینکه زبان انگلیسی به‌عنوان یک‌زبان بین‌المللی شناخته شده است. محتوای فرهنگی کتاب‌های آموزش زبان نباید تنها محدود به ارائه ارزش‌های فرهنگی بومی کشورهای انگلیسی‌زبان شوند (بالغی زاده و آقازاده، ۱۳۹۹). زیرا کتاب آموزشی اساسی‌ترین و می‌توان گفت تنهاترین مرجع آموزش در مدارس ایران است به‌نحوی که اهداف فعالیت‌های آموزشی حجم مطالب زمان و سمت یادگیری زبان انگلیسی توسط آن تعیین می‌شود؛ بنابراین بررسی و تلاش برای ارتقای مطالب کتاب آموزش زبان می‌تواند در نهایت به افزایش کیفیت آموزش زبان انگلیسی کمک شایانی کند. (صادقی، ۱۳۹۸). کیفیت برنامه‌های درسی آموزش زبان انگلیسی در مدارس را می‌توان یکی از مهم‌ترین نیازهای ضروری در حوزه تعلیم و تربیت دانست (احمدی و همکاران، ۱۳۹۹). زیرا برنامه درسی آینده‌ای است که هویت هر ملتی را نشان می‌دهد، عملکرد فارغ‌التحصیلان یک کشور منعکس‌کننده نوع برنامه درسی آن کشور است (موزاتا، ۲۰۱۷). همچنین توجه به رابطه بین برنامه درسی و فرهنگ باعث می‌شود تا برنامه‌های درسی هر چه بیشتر با تجارب واقعی زندگی دانش‌آموزان نزدیک شود که زمینه را برای یادگیری و به‌تبع آن آموزش اثربخش فراهم می‌کند. علاوه بر این در آموزش و پرورش و در زمینه برنامه درسی می‌توان رویکرد فرهنگی را این‌گونه در نظر گرفت که طراحی، اجرا و ارزشیابی دروس تنها در صورتی می‌تواند به نحو موفقی انجام شود که تمام فرایندهای طراحی و اجرا و ارزشیابی دروس با توجه به بستر اجتماعی که برنامه درسی آن در اجرا می‌شود، صورت گیرد. این‌گونه استنباط می‌شود برنامه درسی باید به‌گونه‌ای طراحی و تدوین گردد که هم با نیازها، علایق و ویژگی‌های دانش‌آموزان سازگار بوده و هم پاسخگوی نیازهای فرهنگی، اجتماعی باشد؛ لذا ضرورت ایجاد می‌کند که برنامه درسی منطبق با فرهنگ جامعه به‌گونه‌ای طراحی گردد که در تحقق اهداف کلی و نیازها تأثیرگذار باشد. نظام آموزشی در انتقال و گسترش مجموعه باورها، ارزش‌ها، دانش‌ها، مهارت‌ها و به‌طور کلی فرهنگ یک ملت به نسل جدید رسالت عمده‌ای برعهده دارد. از این لازم است برنامه‌های درسی با فرهنگ جامعه یعنی مجموعه آداب و رسوم و باورها هم‌نوایی و همراهی داشته باشد. در این میان، یادگیری زبان انگلیسی به‌عنوان زبان بین‌المللی و یکی از واحدهای درسی و مؤلفه‌های اصلی در برنامه‌های درسی آموزش عالی و سایر نظام‌های آموزشی عامل مهمی به شمار می‌رود. امروزه، یادگیری زبان به‌عنوان یک رویداد عمیق اجتماعی، نیازمند اختلاط گسترده‌ای از عناصر فرهنگی بوده و بنابراین، شایسته است که فرهنگ به‌عنوان عنصر مهمی در تدوین برنامه‌های درسی زبان، مورد توجه دست‌اندرکاران و متخصصین برنامه‌های درسی قرار گیرد، چرا که به نحوی تمام جنبه‌های برنامه درسی، منعکس‌کننده فرهنگ است (کرمی و همکاران، ۱۳۹۵).

با پیشرفت علم و تکنولوژی و افزایش تعاملات بین ملت‌ها نیاز به یادگیری زبان‌های خارجی نیز در حال افزایش است (احمدی و همکاران، ۱۳۹۹) در چند دهه گذشته تغییرات چشمگیری در دنیای واقعی و تدریس زبان رخ داده است (هینکل، ۲۰۱۲) در کشور ما ایران از سال ۱۳۹۰ برنامه درسی جدید دوره متوسطه از جمله برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی دوره متوسطه طراحی تدوین و به مرحله اجرا گذاشته شده است. در اسناد و برنامه‌ریزی‌های

جدید آموزشی همچون سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مقوله آموزش زبان خارجی آشکارتر از گذشته مورد توجه بوده است (داوری و همکاران، ۱۳۹۷). همچنین در اسناد نقشه جامع علمی کشور و چشم‌انداز ایران در افق ۱۴۰۴ دارای یازده حوزه یادگیری است و حوزه دهم آن به آموزش زبان‌های خارجی اختصاص دارد (علوی‌مقدم و خیرآبادی، ۱۳۹۳). فراگیر شدن یک‌زبان متعلق به گفتمان غالب نیز به گسترش روند جهانی شدن در چارچوب خواسته‌ها و علایق صاحبان آن گفتمان ارتباط دارد و این همان پدیده‌های است که امروزه به طور خاص در خصوص زبان انگلیسی یعنی زبانی که در اکثر قریب به اتفاق جوامع در حال یافتن جایگاهی برجسته می‌باشد، کاملاً مشهود است. در چنین عصری گسترش و کارکرد زبان انگلیسی و تأثیرگذاری آن بر نظام‌های زبانی، فرهنگی، آموزشی و سیاسی به مباحث و جهت‌گیری‌هایی پر دامنه و تأمل‌برانگیز دامن زده است که خواه با نگاهی تأییدآمیز و خواه انتقادی به این رویداد واکنش نشان داده‌اند. در واقع گسترش زبان انگلیسی و به طور خاص در قالب آموزش زبان انگلیسی با آثار و پیامدهای متعددی همراه بوده است که این آثار در جوامعی که با تفاوت‌های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و ایدئولوژیکی روبرو هستند، برجسته‌تر می‌نماید (اقاگل‌زاده و داوری، ۱۳۹۳). زمان آغاز آموزش زبان خارجی و مقدار زمان اختصاص شده به آن دو عامل اساسی در موفقیت یادگیری زبان است (حسینی خواه و علوی‌مقدم، ۱۳۹۲). در ایران زبان انگلیسی به‌عنوان یک‌زبان بیگانه و نه زبان دوم، در سال‌های میانی آموزش تدریس می‌شود. این امر باعث می‌شود دانش‌آموزان با این زبان ارتباط برقرار نکنند و به دلیل دشوار بودن یادگیری زبان خارجی در این سنین به حواشی آن توجه کنند و این خود می‌تواند یکی از علل تهاجم فرهنگی باشد؛ بنابراین به دلیل ناتوانی در ایجاد ارتباط فکری و عقلانی دانش‌آموزان به ظواهر و آداب و رسوم کشورهای انگلیسی‌زبان توجه می‌کنند و در این سنین آمادگی پذیرش فرهنگ بیگانه در جهت هم‌زاد مایی در رویه فرهنگی با کشور انگلیسی‌زبان بیشتر است؛ بنابراین آموزش زبان انگلیسی ممکن است به ابزاری برای تهاجم فرهنگی و نفوذ امپریالیسم زبانی تبدیل شود. آموزش زبان انگلیسی در ایران همواره به‌عنوان یکی از چالشی‌ترین مسائل نظام آموزشی کشور است. اگر چه در سال‌های اخیر در کیفیت آموزش انگلیسی در مدارس ایران بهبودهایی حاصل شده، ولی هنوز بین آنچه دانش‌آموزان در این زبان هستند و آنچه باید باشند، فاصله زیادی وجود دارد. یادگیری زبان انگلیسی در ایران از سن ۱۳ سالگی آغاز می‌شود شایان‌ذکر است، بر اساس نظریه لینبرگ (۱۹۶۷) در یک دوره زمانی، موسوم به دوره بحرانی یا زمان مطلوب زبان خیلی بهتر و عمیق‌تر می‌تواند زبان دوم را به‌خصوص تلفظ، آواشناسی، واج‌شناسی و محاوره آن زبان را یاد بگیرد. علاوه بر زمان مناسب برای شروع آموزش زبان انگلیسی در ایران، پدیده دوزبانگی نیز از مسائلی است که در آموزش مطلوب این زبان باید مورد توجه قرار گیرد. پدیده دوزبانگی در دنیا به طور کل و در ایران به طور خاص بسیار شایع و فراگیر است. دوگانگی زبان خانه و مدرسه، ضرورت گذراندن یک دوره آماده‌سازی برای دانش‌آموزان دوزبانه قبل از آموزش زبان سوم (به طور مشخص زبان انگلیسی) و همین‌طور ضرورت گذراندن دوره‌های زبان انگلیسی به دانش‌آموزان دوزبانه برای معلمان زبان انگلیسی را بیشتر می‌کند. از طرفی چون در ایران یادگیری زبان انگلیسی به کلاس و مدرسه محدود است و کتب درسی مهم‌ترین منبع برای یادگیری زبان انگلیسی به حساب می‌آیند، از این‌رو، تقویت توانش ارتباطی بین‌فرهنگی و فرا فرهنگی توسط این کتب ضروری به نظر می‌رسد (مقصودی، ۱۳۹۹). از طرفی در خصوص آموزش و یادگیری زبان انگلیسی، یکی از مواردی که باعث ناامیدی و سرخوردگی زبان‌آموزان می‌شود اصطلاحاً راهبردهای تدریس و یادگیری و عدم استفاده از فناوری‌های نوین در امر یادگیری زبان انگلیسی است. در این خصوص، توجه به طراحی آموزشی، ابداع الگوهای آموزشی و توجه به رویکردها و فناوری‌های نوین در آموزش زبان انگلیسی جزء مهم‌ترین راهکارهای علمی برای ارتقا و پیشرفت در یادگیری زبان خارجی به‌ویژه زبان انگلیسی محسوب می‌شود (مرادی و همکاران، ۱۳۹۸). از این‌رو، باتوجه به اهمیت کتاب‌درسی زبان انگلیسی در نظام آموزشی و باتوجه به نقش

اساسی تحلیل محتوا در بهبود کتاب‌های درسی این پژوهش به تحلیل محتوای کتاب‌های زبان انگلیسی دوره اول متوسطه بر اساس فرمول خوانایی Fog می‌پردازد.

پیشینه پژوهش

یافته‌های پژوهش احمدی، رنج دوست و عظیمی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان تحلیل محتوای اسناد بالادستی بر اساس مؤلفه‌های مطلوب آموزش زبان انگلیسی به روش آنتروپی شانون نشان می‌دهد که مؤلفه‌های آموزش زبان انگلیسی از توزیع نرمال برخوردار نیست، به طوری که در حد خیلی کم به آموزش زبان انگلیسی در این اسناد پرداخته شده است. همچنین نتیجه‌گیری مقصودی (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان آسیب‌شناسی کیفی آموزش زبان انگلیسی در مدارس ایران بیانگر این است که عواملی مانند ایرانی کردن افراطی مطالب کتب درسی، تاخیر در شروع آموزشی، مجرب نبودن برخی معلمان و کمبود تناسب بین زمان آموزش و حجم کتب زبان انگلیسی علل اصلی ناکارآمدی مدارس در آموزش زبان انگلیسی قلمداد می‌شود. همچنین چناری، عارفی و فتحی واجارگاه (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان جایگاه آموزش زبان خارجی در اسناد بالادستی به این نتیجه رسیده‌اند که مرور اسناد سیاسی و فرهنگی کنونی نشان می‌دهد که بر خلاف اهمیت زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی اول در جامعه و همچنین حساسیت‌های فوق‌العاده پیرامون آن، هیچ سندی در ارتباط با این زبان وجود ندارد. یافته‌های ادیبی سده (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی با نگاهی اجمالی به برنامه درسی ملی نشان می‌دهد که به دلیل عدم هماهنگی بین نیاز فراگیران و نقش زبان انگلیسی به عنوان زبان غالب بین‌المللی در دهکده نوین جهانی، لازم است با در نظر گرفتن لزوم فراگیری زبان انگلیسی، با نگاهی موشکافانه به تحلیل و ارزیابی برنامه درسی ملی در بخش زبان‌های خارجی پرداخته شود.

سودمند افشار (۱۳۹۴) با استفاده از روش ترکیبی کتاب زبان انگلیسی پایه هفتم را از لحاظ نمود جنسیت و قدرت بررسی کرده است. نتایج آمار توصیفی نشان داد که مطالب کتاب واقعی و طبیعی نیست. همچنین مطالب به صورت یکسویه و متعصبانه از لحاظ مقوله فرهنگی ارائه شده است. همچنین علوی نیا و زین العابدینی (۱۳۹۴) بر اساس مدل سیزر و باشتورتکمن (۲۰۰۰) کتاب زبان انگلیسی سال هفتم را مورد بررسی قرار دادند. به نظر آنان تنوع بیشتری در طراحی تمرینات درسی مورد نیاز است. از لحاظ توانش بینا فرهنگی احمدی صفا و فراهانی (۱۳۹۴) کتاب سال هفتم را مورد ارزیابی قرار دادند. نتایج کار نشان داد که کتاب فاقد توان بالقوه لازم برای توانش بینا فرهنگی است. زندی مقدم و رحیمی گل خندان (۱۳۹۴) کتاب زبان انگلیسی پایه هفتم را از دیدگاه طرح درس فعالیت محور مورد بررسی قرار دادند. بر اساس یافته‌های آنها تنها ۱۶ تمرین از مجموع ۵۷ تمرین ساختار و ماهیت فعالیت محور داشت. همچنین هوش چندگانه در کتاب‌های دوره اول متوسطه توسط سلیمی و تاسه (۱۳۹۴) بررسی شد. نتایج کار آنان نشان داد که هوش‌های کالمی، زبانی و میان‌فردی بیشترین کاربرد را در این کتاب داشته‌اند. نتایج پژوهش داستلان و ملک‌زاده، (۱۳۸۹) با عنوان تأثیر مثبت آموزش راهبردهای خودنظم‌بخشی بر پیشرفت درس زبان انگلیسی دانش‌آموزان بیانگر این است که برنامه نظم آموزش خود بخشی، تأثیر معناداری بر پیشرفت درس زبان انگلیسی دانش‌آموزان دارد. صالحی و فرزاد، (۱۳۸۲) در پژوهشی به بررسی مطالعه رابطه راهبردهای فراشناخت و ادراک یادگیری با عملکرد یادگیری زبان انگلیسی پرداختند. یافته‌های آنان نشان داد بین راهبردهای فراشناخت با عملکرد یادگیری در زبان انگلیسی، رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین دانش‌آموزان قوی و ضعیف در درس زبان انگلیسی از جهت راهبردهای فراشناخت تفاوت معناداری مشاهده شد. همچنین بالغی زاده و جمالی متحد (۲۰۱۰) شش کتاب آموزشی زبان انگلیسی را با استفاده از روش تحلیل گفتمان انتقادی مورد بررسی قرار دادند و به وجود ایدئولوژی‌های

غربی در این کتاب‌ها پی بردند و پیشنهاد کردند که زبان‌آموزان و معلمان نیز باید بتوانند با در پیش‌گرفتن تفکر انتقادی از وجود چنین ایدئولوژی‌ها و تأثیرات سیاسی و اجتماعی - فرهنگی آنها آگاهی پیدا کنند. این پژوهشگران همچنین بیان کردند که معلمان و زبان‌آموزان باید تلاش کنند که به‌جای پذیرفتن سلطه فرهنگ غربی، ماهیت زبان انگلیسی که در ظاهر زبانی خنثی به نظر می‌رسد را زیر سؤال برده و آن را تنها به‌عنوان ابزاری برای دستیابی به اهداف خود در نظر بگیرند.

روش

باتوجه به موضوع پژوهش که به تحلیل محتوای کمی کتاب‌های زبان انگلیسی متوسطه اول اشاره دارد، روش پژوهش این مقاله بر مبنای تحلیل محتوا می‌باشد. روش تحلیل محتوا روشی است برای توصیف عینی، سیستماتیک و کمی محتوای آشکار پیام (انصاری، ۱۳۹۳). جامعه آماری این پژوهش عبارت بود از کتب زبان انگلیسی متوسطه اول و واحد تحلیل و ثبت در این پژوهش لغات کتاب‌ها می‌باشد. از تعیین نمونه در این مقاله صرف‌نظر شده و حجم نمونه با حجم جامعه آماری برابر است. نوع تکنیک برای تحلیل محتوا در این تحقیق "مقوله‌ای" است، تکنیک مقوله‌ای تکنیکی است مبتنی بر طبقات مفهومی که برای سازماندهی عناصر پراکنده از این طبقات کلی‌تر استفاده می‌شود، توصیف محتوای مورد ارزیابی نیز معمولاً در قالب این مقولات صورت می‌گیرد، همچنین فرمول خوانایی "Fog" برای محاسبه ضریب دشواری متون و درک مطالب موجود در کتاب‌ها بکار برده شد. با استفاده از این فرمول می‌توان به مناسب بودن متون انگلیسی با سطح توانایی دانش‌آموزان پی برد. فرمول "Fog" روشی برای تجزیه و تحلیل مطالب نوشتاری است و هدف آن سنجش میزان قابلیت یک متن برای خواندن و فهمیدن است. برای محاسبه فرمول "Fog" "گام‌هایی وجود دارد. برای استفاده از این فرمول و انجام گام‌های آن، متن انتخابی حداقل باید ۱۰۰ (صد) کلمه داشته باشد. برای افراد عادی که از نظر تحصیلات در حد معمولی هستند و همچنین برای زبان‌آموزان مبتدی، معمولاً شاخص خوانایی از ۶ تا ۹ و گاهی اوقات پایین‌تر است. بدین معنی که درجه دشواری متن برای این افراد نباید بیشتر از ۹ و کمتر از ۶ باشد؛ اما در بعضی شرایط این عدد می‌تواند به زیر عدد ۶ نیز تنزل یابد. برای دانش‌آموزان دبیرستانی و بالاتر، این شاخص از ۸ تا ۱۴ است. منظور این است که درجه دشواری متن خواندنی برای این گروه از زبان‌آموزان نباید کمتر از ۸ و بیشتر از ۱۴ باشد. اما برای افرادی که تحصیلات عالی دارند، این شاخص از ۱۲ تا ۱۷ و یا بیشتر می‌باشد؛ یعنی درجه دشواری متن خواندنی برای دانشجویان تحصیلات عالی نباید پایین‌تر از ۱۲ و بالاتر از ۱۷ باشد. به‌غیر از بعضی نوشته‌ها (مثل: قوانین، گزارش‌های پزشکی، تکنیکی و...) شاخص "Fog" نباید بالاتر از ۱۷ باشد (گانینگ فاگ، ۱۹۹۵). ایده‌آل‌ترین سطح شاخص "Fog" برای افراد عادی و زبان‌آموزان مبتدی عدد ۷ و یا ۸ است. فرمول "Fog" دارای گام‌های زیر است:

گام اول: شمارش تعداد لغات موجود در متن.

گام دوم: شمارش تعداد جملات موجود در متن.

گام سوم: شمارش لغات پیچیده و بزرگ (سه سیلابی یا بیشتر).

گام چهارم: تقسیم تعداد لغات بر تعداد جملات.

گام پنجم: تقسیم تعداد لغات پیچیده بر تعداد لغات و ضرب عدد بدست آمده در عدد ۱۰۰.

گام ششم: جمع نتایج گام چهارم و پنجم.

گام هفتم: ضرب عدد بدست آمده از گام ششم در عدد ۰/۴ عدد بدست آمده نشانگر درجه سختی یک متن است (حسینی نسب و همکاران، ۱۳۸۸).

$$\text{grade Fog Gunning} = \text{لغات} / \text{لغات سخت یا چندسیلابی} * (۱۰۰ + \text{جملات} / \text{لغات}) * ۰/۴$$

ابزار مورد استفاده برای پژوهش چکلیست طراحی شده محقق ساخته بود. برای تحلیل آماری داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی همچون فراوانی و درصد به منظور مقایسه استفاده شده است.

جدول ۱. مشخصات کتاب های زبان انگلیسی دوره اول متوسطه

پایه های تحصیلی	تعداد جمله	تعداد کل لغات	لغات سه سیلابی و بیشتر
پایه هفتم	۳۵۳	۵۷۴	۶۱
پایه هشتم	۴۸۹	۳۷۷	۶۴
پایه نهم	۵۰۴	۵۳۴	۱۱۴

سؤال پژوهش: میزان درجه دشواری متون و درک مطلب‌های کتب زبان انگلیسی دوره اول متوسطه بر اساس فرمول خوانایی Fog

یافته‌ها

محاسبه میزان درجه سختی پایه هفتم، متغیر N به معنای تعداد کل لغات، T به معنای تعداد کل جملات و V هم به معنای تعداد لغات چندسیلابی است همچنین P حاکی از میزان درجه سختی است.

$$(1) \quad \begin{aligned} 1_1 &= \frac{N_1}{T_1} = \frac{574}{353} = 1.62 \\ 2_1 &= \frac{V_1}{N_1} * 100 = \frac{61}{574} * 100 = 10.62 \\ P_1 &= (1_1 + 2_1) * 0.4 = (1.62 + 10.62) * 0.4 = 4.89 \end{aligned}$$

محاسبه میزان درجه سختی پایه هشتم، متغیر N به معنای تعداد کل لغات، T به معنای تعداد کل جملات و V هم به معنای تعداد لغات چندسیلابی است همچنین P حاکی از میزان درجه سختی است.

$$(2) \quad \begin{aligned} 1_2 &= \frac{N_2}{T_2} = \frac{377}{489} = 0.77 \\ 2_2 &= \frac{V_2}{N_2} * 100 = \frac{64}{377} * 100 = 16.97 \\ P_2 &= (1_2 + 2_2) * 0.4 = (0.77 + 16.97) * 0.4 = 7.09 \end{aligned}$$

محاسبه میزان درجه سختی پایه نهم، متغیر N به معنای تعداد کل لغات، T به معنای تعداد کل جملات و V هم به معنای تعداد لغات چندسیلابی است همچنین P حاکی از میزان درجه سختی است.

$$1_3 = \frac{N_3}{T_3} = \frac{534}{504} = 1.05$$

$$2_3 = \frac{V_3}{N_3} * 100 = \frac{114}{534} * 100 = 21.34$$

$$P_3 = (1_3 + 2_3) * 0.4 = (1.05 + 21.34) * 0.4 = 8.95$$

درجه دشواری متون و درک مطالب موجود در کتب زبان انگلیسی دوره اول متوسطه از هفتم تا نهم به این شرح بود: پایه هفتم ۴,۸۹، پایه هشتم ۷,۰۹ و پایه نهم ۸,۹۵. باتوجه به توضیحاتی که در روش مقاله داده شد، می توان گفت که درجه دشواری متون و درک مطالب موجود در کتابها در پایه هفتم پایین تر از حد مطلوب و در پایه های هشتم و نهم متوسط و ایده آل برای زبان آموزان مبتدی هستند. همچنین در کل کتب انگلیسی دوره اول متوسطه ۱۴۵۸ لغت وجود دارد که ۳۹,۳۶ درصد متعلق به پایه هفتم، ۲۸,۸۵ درصد پایه هشتم و ۳۱,۷۹ درصد هم پایه نهم را شامل می شود. از حیث لغات پیچیده و چندسیلابی به ترتیب پایه نهم با ۴۷,۶۹ درصد، پایه هشتم با ۲۶,۷۸ درصد و پایه هفتم با ۲۵,۵۳ درصد بیشترین لغات چندسیلابی را شامل می شوند.

بحث و نتیجه گیری

در همه نظام های آموزش و پرورش، به ویژه ساختارهای آموزشی متمرکز، کتاب های درسی به عنوان مهم ترین و اصلی ترین ابزار و رسانه آموزشی جهت انتقال مفاهیم، معانی و ارزش های مورد نظر به دانش آموزان، مورد استفاده قرار می گیرند. در واقع، محتوای کتب درسی به عنوان یک عنصر مهم برنامه درسی مدنظر بوده و وسیله ای جهت تحقق اهداف آن به شمار می رود (محمودی و عسگری، ۱۳۹۸)؛ زیرا این محتوا است که در ذهن و افکار دانش آموزان جای می گیرد و آنها را درگیر خود می سازد و در ساختن نگرش و رفتار آنها تأثیر خود را به شدت هرچه تمام تر می گذارد. زبان آموزی وسیله ای است که از طریق آن می توان جایگاه و موقعیت فرهنگی کشور را ارتقا بخشید و یکی از مؤثرترین راه ها برای مطرح شدن و انتقال ارزش های دینی فرهنگی و تمدن ایرانی است و یکی از مؤثرترین راه ها برای مطرح شدن و انتقال ارزش های دینی فرهنگی و تمدن ایرانی است (غیاثیان و همکاران، ۱۳۹۵). امروزه زبان انگلیسی به عنوان زبانی تأثیرگذار در فرایند جهانی شدن مطرح است که به طور کلی زبان های دیگر از داشتن چنین موقعیتی محروم هستند. نفوذ غیرقابل انکار زبان انگلیسی در پهنه های گوناگون علم، فناوری، تجارت و سیاست، ارتباط های فرهنگی و موارد مشابه بر کسی پوشیده نیست همچنین زبان انگلیسی از نقش برجسته ای در گسترش و ترویج زبان و فرهنگ برخوردار است (زارعی و همکاران، ۱۳۹۷). بنابراین باتوجه به موقعیت تحمیلی زبان انگلیسی در جریان پیشرفت جهانی به یقین ابزارهای نگرشی و فرهنگی انگلیسی نیز به عنوان فرهنگ و عقاید جهانی مورد تبلیغ و گسترش قرار خواهد یافت؛ زیرا زبان دارای بعد فرهنگی و نگرشی است (هانرز^۱، ۲۰۰۱). همچنین از این حیث که زبان انگلیسی به عنوان زبان بین المللی شناخته شده است، بیشتر مردم دنیا باید حداقل با آن آشنا شوند و از آن به نحوی استفاده کنند. یکی از مهم ترین محیط های یادگیری زبان انگلیسی برای دانش آموزان ایرانی، کلاس درس است که باید کیفیت و کارایی بالایی داشته باشد. پس، برای آموزش بهتر این زبان در ایران، بیشتر باید به محیط کلاس درس تکیه کرد تا فرایند یادگیری زبان خارجی (انگلیسی) تا حدودی آسان گردد. از این رو، کتب درسی به عنوان منبع اصلی در کلاس درس،

¹ Hannerz

نقش سازنده‌ای در آسان کردن جریان آموزشی و یادگیری ایفا می‌کند؛ بنابراین، ارزیابی این کتب در نظام آموزشی متمرکزی مانند جمهوری اسلامی ایران بسیار مهم به نظر می‌رسد. (مقصودی، ۱۳۹۹) همچنین یک برنامه آموزشی باید همیشه توان اصلاح و بازنگری در همه عوامل خود را داشته باشد (براون^۱، ۱۹۹۵) آموزش زبان انگلیسی در ایران دارای تاریخی کهن است در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی این امر با چالش‌های فراوانی همراه بوده که یکی از آنها انتخاب کتب و مواد آموزشی متناسب با موازین انقلاب اسلامی و فرهنگی ایرانی است؛ از این رو ضرورت توجه به گزینش کتب آموزشی زبان انگلیسی برای سنین و سطوح مختلف بسیار حائز اهمیت است. بازنگری در کتاب زبان انگلیسی دوره اول متوسطه و به‌روز کردن آن اقدامی مناسب است. کتاب جدید در مقایسه با کتاب‌های پیشین دارای نقاط قوت بسیار و کیفیت بهتری می‌باشد. البته دارای نقاط ضعفی نیز هست که امید است با استفاده از نقدهای منصفانه و سازنده معلمان و دانش‌آموزان و همچنین بررسی میزان موفقیت این کتاب در رسیدن به اهداف پیش‌بینی شده اشکالات موجود اصلاح شوند. علاوه بر این در نظر داریم که نقد و ارزشیابی مواد آموزشی فرایندی پویا است و هنگامی که بررسی‌های اولیه قبل از استفاده، میزان کارایی و اثربخش بودن کتاب آموزشی را برای هدفی خاص و در شرایط خاص نشان داد، باید بعد از استفاده از آن کتاب در همان شرایط و برای همان اهداف لحاظ شده، درباره کیفیت و کارایی آن کتاب تصمیم نهایی انجام شود (محمودی و احمدی صفا، ۱۳۹۳). بنابراین تنها آشنایی با دانش زبانی، هدف غایی برنامه‌ریزی آموزش زبان انگلیسی در ایران نیست بلکه بکارگیری این زبان مورد تأکید است. همچنین راهبردهای یادگیری زبان و به دنبال آن نگرش نسبت به یادگیری زبان انگلیسی، می‌تواند بر موفقیت دانش‌آموزان در درس زبان انگلیسی مؤثر باشد. نتایج پژوهش نشان داد تعداد لغات در پایه هفتم ۵۷۴ کلمه است و تعداد جمله به‌کاررفته ۳۵۳ است همچنین تعداد لغات چندسیلابی ۶۱ بوده است. طبق فرمول Fog دشواری کتاب هفتم ۴،۸۹ است که باتوجه به نمره ایده‌آل برای افراد مبتدی که بین ۷ تا ۸ است میزان آن پایین‌تر بوده و لذا برای افراد مبتدی بسیار آسان است. از این رو می‌توان یکی از علت‌های ضعف زبان در دانش‌آموزان را همین آسان بودن کتاب پایه هفتم دانست که به‌درستی پایه آنها را تقویت نمی‌کند. ایراد دیگر را می‌توان این دانست که تنوع در بخش پرسش‌سؤالات و خواسته‌ها در کل کتاب یکی بوده؛ یعنی در هر درس دارای چند سؤال تکراری بوده که فقط موضوع آن تغییر کرده است و این باعث یکنواختی روند کار می‌شود و خلاقیت لازم را ندارد. تعداد لغات به‌کاررفته در کتاب پایه هشتم ۳۷۷ بود و تعداد جمله‌های به‌کاررفته ۴۸۹ می‌باشد. همچنین لغات پیچیده آن ۶۴ بوده است، بر اساس فرمول Fog سطح دشواری کتاب پایه هشتم ۷،۰۹ است. درجه سختی آن مطلوب بوده و پیشرفت چشمگیری نسبت به کتاب پایه هفتم داشته است، نکته‌ای که باید توجه کرد این است که باتوجه به افزایش پایه کلاس درس تعداد لغات کل کتاب کاهش یافته که این خود یک نکته‌ی منفی است و اما لغات پیچیده کتاب هشتم و کتاب هفتم بیشتر است همچنین تعداد جمله‌ها به نسبت خوبی افزایش داشته است در آخر هم همان پدیده یکنواختی در کتاب هشتم نیز به چشم آمد. در کتاب نهم لغات به‌کاررفته ۵۰۴ تا بود. در کنار آن جملات کتاب به ۵۳۴ رسیده و لغات چندسیلابی نیز ۱۱۴ بود. باتوجه به فرمول Fog درجه سختی کتاب نهم به عدد ۸،۹۵ رسیده که نمره خوبی دارد، تعداد لغات آن از پایه هفتم کمتر بوده؛ اما این کمبود لغات رو در تعداد جمله و تعداد لغات چندسیلابی جبران کرده است. در کل با توجه درجه سختی سه پایه می‌توان پی برد که بین میزان درجه سختی ارتباط نظام‌مندی وجود دارد؛ اما پایین بودن این درجات خود می‌تواند یکی از علل افت و عدم موفقیت دانش‌آموزان در دوران متوسطه دوم شود. باتوجه به پیشینه مطالعات انجام شده می‌توان گفت تحقیق حاضر با نتایج پژوهش مقصودی (۱۳۹۹)، حسینی‌نسب و همکاران (۱۳۸۸)، احمدی و همکاران (۱۳۹۹) و رضایی و سیری (۱۴۰۰) همسو می‌باشد.

باتوجه به یافته‌های حاصل از این پژوهش پیشنهاد می‌شود که کتاب‌های درسی بر اساس توجه به نیاز جامعه و بهره‌گیری از تجربیات موفق کشورهای دیگر ویرایش شوند همچنین دوره‌های تخصصی ضمن خدمت توسط

¹ Brown

کارشناسان زبان انگلیسی و مؤلفان کتاب‌های درسی برگزار گردد. وسایل کمک‌آموزشی مانند فیلم آموزشی به همراه کتاب ارائه شود. ارتباط طولی مناسب بین کتب متوسطه اول و دوم برقرار گردد. همچنین رابطه بین فرهنگ و آموزش زبان خارجی (انگلیسی) ایجاد شود.

مشارکت نویسندگان

تشکر و قدردانی

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

منابع

- آقاگل زاده، فردوس، و داوری، حسین. (۱۳۹۳). جهانی‌شدن و گسترش زبان انگلیسی (ضرورت‌ها و الزامات بهره‌گیری از رویکرد انتقادی در مواجهه با زبان انگلیسی در ایران). راهبرد فرهنگ، ۷(۲۵)، ۱۷۹-۲۰۳.
- احمدی خدیجه، رنج دوست شهرام، عظیمی محمد. (۱۴۰۱). تحلیل محتوای اسناد بالادستی بر اساس مؤلفه‌های مطلوب آموزش زبان انگلیسی به روش آنتروپی شانون. فصلنامه علمی - پژوهشی تعلیم و تربیت. ۳۸ (۲۷): ۴۶-۲۷.
- احمدی صفا، محمد، دنیایی، شادی، سهرابی، شیلان، فراهانی، مجتبی، خاسمی، دایان، و ساعدپناه، الهه. (۱۳۹۷). ارزیابی کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه اول دوره متوسطه اول: پراسپکت یک. پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم/نسانی، ۱۸(۸)، ۱-۲۴.
- بالغی زاده، ساسان، و آقازاده، سلماز. (۱۳۹۹). تحلیل محتوای کتاب‌درسی آموزش دستور زبان انگلیسی از منظر فرهنگ و جایگاه زبان انگلیسی به‌عنوان زبان بین‌المللی. نقد زبان و ادبیات خارجی، ۱۷(۲۴)، ۱۲۱-۱۴۴.
- بحرینی، نسرین. (۱۳۹۲). تحلیل ارزش‌های فرهنگی در کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی. فصلنامه علمی پژوهشی راهبرد فرهنگ، ۶(۲۲)، ۱۸۲-۱۶۳.
- بکان، سمیرا؛ علیپور، وحیده و مرادی، رحیم. (۱۳۹۵). آسیب‌شناسی و واکاوی کیفی یادگیری زبان انگلیسی در برنامه درسی آموزش متوسطه بر اساس مدل وین شتین و فانتی نی. فصلنامه روان‌شناسی تربیتی، ۱۲(۴۲)، ۱۲۷-۱۵۱.
- پیری، موسی، صاحب یار، حافظ، و سعدالهی، آرش. (۱۳۹۷). تأثیر کلاس معکوس بر خود راهبری در یادگیری درس زبان انگلیسی (فناوری آموزش)، ۱۲(۳)، ۲۳۶-۲۲۹.
- جان‌فشان، کامران. (۱۳۹۷). ارزیابی کتاب انگلیسی پایه اول متوسطه، دوره دوم (ویژن ۱) بر اساس چک‌لیست از دیدگاه دبیران انگلیسی شهر کرمانشاه. جستارهای زبانی، ۹(۵)، ۱۹۷-۲۳۹.
- حجت‌پناه، شمیمه، و دشتستانی، سید رضا. (۱۳۹۹). کتاب‌های درسی جدید زبان انگلیسی در مقطع متوسطه اول: آیا نیازهای دانش‌آموزان دیده شده است؟ پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی، ۱۰(۳)، ۵۱۲-۵۲۵.
- حسینی خواه علی، و علوی‌مقدم، سیدبهنام. (۱۳۹۲). نقد و بررسی حوزه یادگیری زبان‌های خارجی در سند برنامه درسی ملی. همایش ملی انجمن مطالعات درسی ایران (تغییر در برنامه درسی دوره‌های تحصیلی آموزش و پرورش).

- حسینی نسب، سید داوود، فرخی، فرهن، و مرسلی، ژیلا. (۱۳۸۸). ارزیابی و تحلیل محتوای کتب زبان انگلیسی دوره راهنمایی تحصیلی با استفاده از فرمول خوانایی Fog و نظرخواهی از دبیران مجرب. *آموزش و ارزشیابی (علوم تربیتی)*، ۲(۷)، ۷-۳۱.
- حیاتی، عبدالمجید، جلیلی فر، علیرضا، و خزایی، سعید. (۱۳۹۲). تلفیق محتوای آموزشی با فرهنگ ایرانی - اسلامی در آموزش زبان انگلیسی از طریق بازی‌های دیجیتال. *مطالعات زبان و ترجمه (دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد)*، ۴(۴)، ۷۷-۱۰۲.
- خضری، عباس، مرزوقی، رحمت اله، جهانی، جعفر، و رزمجو، سید آیت اله. (۱۳۹۸). طراحی چارچوب ارزشیابی برنامه درسی جدید زبان انگلیسی دوره متوسطه جمهوری اسلامی ایران. *پژوهش در برنامه‌ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی - برنامه‌ریزی درسی)*، ۱۶(۳۵)، ۱۴۷-۱۶۱.
- داوری، حسین؛ خیرآبادی، رضا و علوی‌مقدم، سیدبهنام. ۱۳۹۷. بازنمایی هویت ملی در کتاب‌های نو انتشاریافته زبان انگلیسی در نظام آموزش رسمی کشور. *فصلنامه مطالعات ملی*، ۱۹(۳)، ۸۵-۹۸.
- رضایی، عباسعلی، و سیری، هانیه. (۱۴۰۰). نقش معلمان در اصلاح برنامه درسی آموزش زبان در نظام آموزشی ایران. *پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی*، ۱۱(۱)، ۲۷-۴۶.
- رضوانی، رضا، و امیری، طیبه. (۱۳۹۲). تحلیل محتوای کتب آموزش زبان انگلیسی منتخب دانشگاهی از نظر میزان توجه به هوش‌های چندگانه. *رهیافتی نو در مدیریت آموزشی*، ۴(۴)، ۱۸۹-۲۰۰.
- زارعی، غلام‌رضا، پور قاسمیان، حسین، و خالصی، محمود. (۱۳۹۷). جهت داری فرهنگی زبان انگلیسی در فرایند جهانی‌شدن: بررسی و تحلیل محتوای کتب آموزشی اینترچنج. *زبان‌پژوهی*، ۱۰(۲۹)، ۱۵۱-۱۷۸.
- شفیعی، سمانه، مظفری پور، روح اله، و نوشی، موسی. (۱۳۹۶). پدیدارشناسی دیدگاه دانش‌آموزان دوره متوسطه باهوش‌های چندگانه، نسبت به زبان انگلیسی و یادگیری آن. *تازه‌های علوم‌شناختی*، ۱۹(۳)، ۸۳-۹۵.
- شیروانی، کامران. (۱۳۹۲). ارزیابی تطبیقی کتب درسی زبان انگلیسی دوره دبیرستان با آموزشگاه‌های آزاد از دید معلمان. *پژوهش‌های آموزش و یادگیری (دانشور رفتار)*، ۲۰ (دوره جدید) (۳)، ۲۴۳-۲۵۶.
- صادقی، آرام رضا. (۱۳۹۸). تحلیل تطبیقی کتاب درس زبان انگلیسی پایه دهم ایران و آلمان. *مطالعات زبانی و بلاغی*، ۱۰۲۰، ۳۴۰-۳۲۳.
- علوی‌مقدم، سیدبهنام و خیرآبادی، رضا. (۱۳۹۳). بررسی میزان تحقق هدف‌گذاری‌های انجام شده در برنامه درسی ملی با محتوای کتاب زبان انگلیسی جدید پایه اول دوره متوسطه اول. *فصلنامه نوآوری‌های آموزشی*، ۱۳(۳)، ۲۳-۳۶.
- غیاثیان، مریم السادات، سراج، فرشته، و بحرینی، مسعود. (۱۳۹۵). تحلیل محتوای کتاب‌درسی زبان انگلیسی پایه نهم بر اساس فرهنگ و هویت ایرانی - اسلامی. *مطالعات برنامه درسی*، ۱۱(۴۳)، ۱۲۵-۱۴۴.
- کاظم‌زاده، منصور، و عباسی، عفت، حاجی حسینی، غلامرضا، احمدی، غلامعلی. (۱۴۰۰). ارزشیابی برنامه درسی علوم تجربی پایه‌های چهارم، پنجم و ششم ابتدایی مبتنی بر استاد بالادستی. *نشریه علمی آموزش و ارزشیابی*، ۱۴(۵۴)، ۵۸-۱۳.
- کریمی، مرتضی، سیلانه، آمنه، و پاک‌مهر، حمیده. (۱۳۹۱). فرهنگ و برنامه درسی آموزش زبان انگلیسی. *مطالعات برنامه درسی*، ۷(۲۶)، ۱۲۷-۱۴۸.
- کیوان پناه، شیوا، علوی، سید محمد، و طبایی فرد، سید جواد. (۱۳۹۳). ارزیابی برنامه جدید آموزش زبان انگلیسی پایه‌های اول و دوم دبیرستان. *پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی*، ۴(۱)، ۸۳-۱۰۶.
- گلشن، امین، و عظیمی، محمد. (۱۴۰۰). ارزیابی و سنجش توانایی کتاب‌درسی علوم تجربی پنجم ابتدایی. *پویش در آموزش علوم پایه*، ۷(۲۳)، ۵۰-۶۰.

- محمودی، سیروس، عسگری، شیرین. (۱۳۹۸). تحلیل محتوای کتاب‌های درسی دوره ابتدایی به لحاظ توجه به اصول پنج‌گانه دین اسلام. *رهیافت فرهنگ دینی*، ۵(۱)، ص ۳۲-۳۵.
- محمودی، محمدهادی، و مرادی، محمد. (۱۳۹۴). بررسی و نقد کیفی کتاب زبان انگلیسی پایه اول دوره اول متوسطه (هفتم) با تأکید بر روش‌شناسی آموزش زبان خارجی. *پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی*، ۱۵(۳۶)، ۱۷۹-۱۹۶.
- مرادی، رحیم، زارعی زوارکی، اسماعیل، شریفی درآمدی، پرویز، نیلی احمدآبادی، محمدرضا، و دلاور، علی. (۱۳۹۸). غنی‌سازی برنامه درسی زبان انگلیسی با رویکرد فناوری کمکی و بررسی تأثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان با آسیب‌های جسمی - حرکتی: راهبردی نوین در جهت آموزش فراگیر. *راهبردهای آموزش (راهبردهای آموزش در علوم پزشکی)*، ۱۲(۱)، ۱-۷.
- خلیلی، تهمینه، کتابی، سعید (۱۴۰۱). دیدگاه معلمان درباره یادگیری زبان دوم، ماهیت زبان و یادگیری زبان دوم. *ناصری آذر، اکبر. (۱۳۹۵). برنامه درسی پنهان درس زبان انگلیسی مدارس عادی و تیزهوشان. کنفرانس جهانی روان‌شناسی و علوم تربیتی، حقوق و علوم اجتماعی در آغاز هزاره سوم.*
- نعمتی آزاده (۱۴۰۰). تحلیل و نقدی کلی بر کتاب‌های زبان انگلیسی دوره اول متوسطه بر پایه الگوی یارمحمدی (۱۳۸۰). *مقاله ارائه شده در مجله پیشرفت‌های نوین در روان‌شناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، شماره ۴۳. بازبایی شده در وبسایت www.jonapte.ir.*
- Aghagolzadeh, F., & Davari, H. (2014). Globalization & Spread of English Language: Necessities & Requirements of Adopting a Critical Approach to English Language in Iran. *Strategy for Culture*, 7(25), 179-203. [In Persian]
- Ahmadi K, Ranjdoust, Ph.D. S, Azimi, Ph.D. M. (2022). An Analysis of Ministry of Education's Strategic Plans Based on Favorable Components of English Language Teaching Using Shannon's Entropy. *QJOE*; 38 (2) :27-46. [In Persian]
- Ahmadi Safa, M., Donyaee, S., Sohrabi, S., Farahani, M., Khasemi, D., & Saeedpanah, E. (2018). First Grade High School English Text Book Evaluation: Prospect I. *Pizhuhish nāmah-i intiqādī-i mutūn va barnāmah hā-yi ulūm-i insāni (Critical Studies in Texts & Programs of Human Sciences)*, 18(8), 1-24. [In Persian]
- Alipour, V., Bakan, S., & Moradi, R. (2016). The Qualitative Analysis of English Learning in Secondary School English Language Curriculum Based on Wayne Stein and Faint Straw Model. *Educational Psychology*, 12(42), 129-154. [In Persian]
- Bahrainy, N. (2013). An Analysis of Cultural Values in EL Textbooks. *Strategy for Culture*, 6(22), 163-182. [In Persian]
- Baleghizadeh, S., & Aghazadeh, s. (2020). Evaluating language teaching books from the perspective of culture and the position of English as an international language. *Critical Language and Literary studies*, 17(24), 121-144. [In Persian]
- Brown, H. D. (2001). Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy (2nd ed.). *White Plains: Addison-Wesley Longman.*
- Butler, D. B., Trosclair, E., Zhou, Y., & Wei, M. (2014). Student and teacher perceptions of academic English writing in Russia. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*, 2(2), 203 -227.
- Cunningsworth, A. (1995). Choosing Your Course Book. *Oxford: Heinemann Publishers Ltd.*
- Czepielewski, S. (2011). The virtual world of second life in foreign language learning. In S. Czepilewski (Ed.), *Learning a Language in Virtual Worlds: A Review of Innovation and ICT in Language Teaching Methodology* (pp. 15-25). *Warsaw, Warsaw Academy of Computer Science, Management and Administration.*

- Czerwionka, L., & Mugford, G. (2020). Cultural meaning-making in challenging interactions in L2 Spanish: language teachers' perceptions. *Journal of Spanish Language Teaching*, 7(2), 123-136.
- Dudeny, G., & Hockly, N. (2009). Learning English as a foreign language for dummies. *John Wiley and Sons*.
- Hannerz, Ulf. (2001). Thinking about culture in a global acumen: *culture in the communication age*. *The Annals*, 570, 140-150.
- hayati, A. M., jalilifar, A.R, & khazaie, S. (2014). an investigation into the impact of mobile-game on blended english learning module. *Language and Translation Studies (LTS)*, 46(4), 77-102. [In Persian]
- Hinkel, E. (2012). Language learning and language culture in a changing world. *Applied Research in English*, 1(2), 45-56.
- Hojatpanah, S., & Dashtestani, S. R. (2020). New EFL textbooks at the Junior High school Level: Have the needs of students been taken into account?. *Journal of Foreign Language Research*, 10(3), 512-525. [In Persian]
- Hosseini, N. D., Farrokhi, F., & Morsali, J. (2009). An Evaluation of Iranian Junior High Schools' English Textbooks Using FOG Readability Index and Survey from Experienced Teachers. [In Persian]
- Irimiea, S. (2016). English as a foreign language: What challenges do teachers of English face? *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Geographia*, 61(1), 145-158.
- Janfeshan K.(2018). Investigating Iranian New Senior High School Book (Vision 1) Based on Book Evaluation Checklist from Kermanshah EFL Teachers' Perspective, *LRR* , 9 (5) :197-239. [In Persian]
- Kaivanpanah, S., Alavi, S. M., & Tabaeifard, S. J. (2014). Evaluation of New English Language Teaching Programs of First and Second Grades of Iranian High Schools. *Journal of Foreign Language Research*, 4(1), 83-106. [In Persian]
- Luo, W. H. (2017). Teacher perceptions of teaching and learning English as a lingua franca in the expanding circle: A study of Taiwan: What are the challenges that teachers might face when integrating ELF instruction into English classes. *English Today*, 33(1), 2-11.
- Mahmoodi, M. H., & Moradi, M. (2015). Qualitative Critique and Evaluation of English for Schools (Prospect 1) with an Emphasis on Foreign Language Teaching Methodology. *Pizhuhish nāmah-i intiqādī-i mutūn va barnāmah hā-yi 'ulūm-i insāni (Critical Studies in Texts & Programs of Human Sciences)*, 15(36), 179-196. [In Persian]
- Moradi R, Zaraii Zavaraki E, Sharifi-Daramadi P, Nili- Ahmadabadi M R, Delavar A. (2019). Enrichment of English Language Curriculum with Assistive Technology Approach and its Impact on learning of Students with Physical-Motor Impairments: A New Strategic Approach to Inclusive Education. *Educ Strategy Med Sci*; 12 (1) :1-7. [In Persian]
- Phillipson, R. (1992). *Linguistic imperialism*. Oxford: Oxford University Press.
- Piri, M., Sahebyar, H., & Sadollahi, A. (0621). The effect of flipped classroom on self-directed learning in English language classescourse. *Technology of Education Journal (TEJ)*, 12(2), 141-148. [doi: 10.22061/jte.2018.2755.1703](https://doi.org/10.22061/jte.2018.2755.1703) [In Persian]